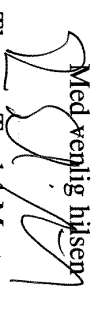


Herved videresendes mail fra Retssikkerhedsfonden af 18. maj. Det har desværre ikke været muligt at fremsende mailen elektronisk. Retssikkerhedsfonden er orienteret om videresendelsen.


Med venlig hilsen

Thomas Tordal-Mortensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon: 33 92 33 40
Telefax: 33 93 35 10

E-post: jm@jm.dk
Internet: <http://www.jm.dk>

Randi Graabek

Fra: Retssikkerhedsfonden [post@retssikkerheds-fonden.dk]

Sendt: 18. maj 2006 10:52

Til: Justitsministeriet

Emne: Lovafdelingen - ligestilling

Vedhæftede filer: Peter Pagh kommentar.doc; Brev til JM om forskelsbehandling.doc

Vedhæftet er besvarelsen af Justitsministeriets høring angående ligestilling og ikke-diskrimination bilagt en kommentar fra professor dr.jur. Peter Pagh.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Kommentar fra professor dr.jur. Peter Pagh i anledning af høringen om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling:

Jeg har fem mere principielle bemærkninger.

1. Brugen af klagenævn har efter min opfattelse udviklet sig som en ikke gennemtænkt knopskydning, hvilket i sig selv giver anledning til så mange kompetenceproblemer i relation til den indbyrdes afgrænsning af de mange klagenævns kompetence, at det forekommer retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.
2. Det fortjener efter min opfattelse en selvstændig overvejelse, i hvilket omfang klagenævn er en retssikkerhedsmæssig betryggende form i sager, der ikke har karakter af administrativ rekurs, men har karakter af partstvister. Jeg er på det rene med, at dette er sket i mange tilfælde, men det bliver det ikke nødvendigvis bedre af. Og et klagenævn om diskrimination må nødvendigvis få en sådan karakter
3. Det fortjener efter min opfattelse selvstændige overvejelser, om procesformen ved klagenævn på betryggende måde kan afgøre erstatningskrav - i en del tilfælde er en sådan kompetence udtrykkelig afskåret fra klagenævn, i andre tilfælde har man valgt ikke at gøre klagenævns afgørelser om erstatning eksigible - og så vidt jeg hurtigt erindrer, er det kun i relation til offentlige myndigheder, at erstatningskrav er gjort eksigible.
4. Efter min opfattelse er det en fejl, at det ikke samtidigt med domstolsreformen er overvejet, i hvilket omfang domstolene bør indgå i en løsning af det nuværende uoverskuelige klagesystem. Problemet er, at der på bl.a. forbrugerområdet, miljøområdet og i relation til etniske minoriteter fra EU og internationale aftaler er et udtrykkeligt krav om billig og let og adgang til uafhængig prøvelse - og at der tilsvarende nationalt på alle mulige områder popper krav op om klageadgang - idet domstolene opleves som en næsten uovervindelig og meget dyr skranke. På en række områder med Klagenævnet for Udbud som et af de mere ekstreme, har det betydet, at advokatregningerne langt overstiger en almindelig byretssag. Tilsvarende vil der også på den offentlige omkostningsside kunne rejses berettiget tvivl om, at klagenævnene skulle være billigere end domstolene - i en del tilfælde synes det næsten at forholde sig omvendt.
5. Jeg vil ikke med det anførte afvise, at klagenævn i nogle tilfælde er en velvalgt procesform - men som det fungerer nu, er det efter min opfattelse uheldig for både klagende borgere (der ikke altid ved, hvem de skal klage til), for både klager og de der er forpligtet af klagenævns afgørelser (som ikke altid har en betryggende oplysning).

Så mere konkret er jeg ikke overbevist om, at et nyt klagenævn er den rette løsning.

Med venlig hilsen
Peter

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmen 10
1240 København K

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006
Navn: Ole Espersen
Side 1 af 3

Ref.: dok raj 400208

I skrivelse af 5.april 2006 anmodede Justitsministeriet om en udtalelse vedrørende lovgivningen om forbuddet mod forskelsbehandling pga. race mv. Anmodningen har sit grundlag i et ønske fra Folketinget om en oversigt over dansk lovgivning om ligebehandling generelt.

Retssikkerhedsfonden har ingen bemærkninger til den nævnte lov med henblik på eventuelle enkeltstående ændringer af denne.

Deltagere i fondens Forum for retssikkerhed har imidlertid rejst nogle principielle spørgsmål. Disse skal ses på den baggrund, at de forskellige dele af lovgivningen vedrørende forbuddet mod diskrimination og sikring af ligebehandling er gennemført på forskellige tidspunkter og med forskellig baggrund. Nogle er gennemført på basis af FN forpligtelser, andre baseret på vedtagelser i EU og andre igen på rent nationalt grundlag. I nogle tilfælde er der knyttet klageorganer til lovgivningen, mens dette ikke er tilfældet i andre. Undertiden kan det være vanskeligt, for dem der ønsker at benytte sig af lovgivningen, at erhverve en sikker orientering om, hvilket organ der er kompetent ("eller mest kompetent"). Netop fordi det er personer, der ofte er uden noget stærkere netværk i landet, er det væsentligt, at der er klarhed på disse områder, og at de retsmidler, der står til rådighed, er effektive. Det er på denne baggrund, at vi anser en stykvis revision af enkeltdele af lovgivningen for mindre hensigtsmæssig, hvorimod et generelt arbejde med henblik på klargøring og harmonisering utvivlsomt vil være formålstjenligt.

En af deltagerne, professor dr.jur. Peter Pagh, har givet udtryk for, at der i et vist omfang har været tale om en ikke-gennemtænkt knopskydning af klagenævn, og at der ikke altid er foregået tilstrækkelig dybtgående overvejelser om, hvorvidt disse er egnede til brug i sager, der ikke har

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lynge Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Høiby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Retssikkerhedsfonden

Forum for retssikkerhed

karakter af administrativ rekurs, men af partstvister. Professor Pagh rejser også spørgsmålet om, hvorvidt procesformen ved klagenævn på betryggende måde kan afgøre erstatningskrav. Professor Pagh's udtalelse vedlægges til orientering.

Andre deltagere er ikke uenige i disse betragtninger men finder på den anden side, at forskellige grunde taler for, at der netop indenfor ligebehandlingsområdet er behov, og undertiden internationale krav om, en særlig nem adgang til behandling af klager. En række konventioner har således formuleret krav herom.

For at undgå retsusikkerhed er det imidlertid væsentligt, at der stilles grundlæggende (yderligere) krav til et klagenævn, herunder navnlig

- kompetence (herunder afgrænsning i forhold til domstole og andre myndigheder)
- uvildighed (sammensætning)
- retsgarantierne
- procesform (herunder officialvirksomhed/kontradiktion, begrundelsespligt m.v.)
- mulighed for advokatbeskikkelse
- omkostninger (klagegebyr?)

I øvrigt bør domstolsbehandling også overvejes som et alternativ, især såfremt det lykkes at gøre domstolsbehandling lettere tilgængelig i fremtiden.

En del af de ovenfor nævnte retssikkerhedsmæssige problemer, især med hensyn til kompetenceafgrænsninger, ville løses, såfremt der blev etableret et fælles klageorgan for al forbudt diskrimination. Det vil utvivlsomt sikre en mere effektiv beskyttelse mod diskrimination. Det vil være lettere at anvende for forurettede parter, og organet må formodes at ville oparbejde en betydelig større erfaring og effektivitet end tilfældet er i den nuværende situation. Det bør i denne forbindelse fremhæves, at en række problemstillinger jo er ganske ligeartede uanset hvad diskriminationsgrunden måtte være, og hvilket organ man skal klage til. Det gælder fx spørgsmålet om, hvorvidt en forskelsbehandling kan være retmæssig, fordi den har en objektiv og fornuftig baggrund.

Også spørgsmålet om tilladeligheden af positive særforanstaltninger frembyder problemer, hvor en samlet større ekspertise og erfaring, end der muligvis opnås under den nuværende tilstand, vil være fordelagtig.

Et andet spørgsmål, end det lige berørte vedrørende en samlet behandling af diskriminationsklager, er naturligvis spørgsmålet om, hvorvidt der bør lovgives mod diskrimination i generel form for alle minoriteter. Dette er

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006
Navn: Ole Espersen
Side 2 af 3

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyng Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Højby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Professor Ole Kranup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bent Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Trøjekmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

som bekendt sket i en lang række vestlige lande, men der har endnu ikke i Danmark været et politisk flertal herfor, fx i form af en ratifikation af protokol nr. 12 til Den europæiske menneskerettighedskonvention. Der er således eksempelvis væsentlig forskel på området for beskyttelsen indenfor og udenfor arbejdsmarkedet. Det må anses som en mangel, at der hverken i Grundloven eller i anden lovgivning findes et generelt diskriminationsforbud, som beskytter alle minoritetsgrupper. EU kommissionens forslag om et Europæisk år (2007) for lige muligheder for alle bør være en væsentlig baggrund for at overveje dette.

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006
Navn: Ole Espersen
Side 3 af 3

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●

*Medlemmer af Forum for
retssikkerhed:*

Professor
Lennart Lyng Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøy ●
Landsdommer
Holger Kallehauge ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Träskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.